

Bilson nagyon találóan mondta egyszer egy világhírtől övezett, Mozartot briliáns technikával, de egészen különösen érdektelenül játszó művésze: „Jó fiú ez az X., igazán szépen játszik ez az X., csak éppen nem érti a storyt.” Nos, ő, Bilson, azután igazán és mélyen érti: miről is szól a story a Schubert-zeneben!

Székely András

LEPOROLT OPUSOK

Sáry László szerzői lemeze

Az idő szava (1988); Az ismétlődő ötös (1985); Öt melankolikus ének (1981); Ludus chromaticus (1987); Emlék (1987); Telihold (1986); Kánon a felkelő Naphoz (1987); ...és a Nap? (1986); Egy akkordos forgatókönyve (1975)

Soós András, Bubnó Tamás, Tarkó Magda, Sáry László, Vidovszky László, Dukay Barnabás, Kurtág Márta, Wilhelm András, Matuz István, Gyöngyössi Zoltán, Joó János, Rácz Zoltán, Vácsi Zoltán, 180-as csoport, Tomkíns Énekegyüttes, a Miskolci Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola Kamaraegyüttese

Vezényel: Sáry László, Dobra János, Gémesi Géza
Hangmérnök: Pécsi Ferenc, Radányi Endre
Hungaroton Classic, HCD 31 643

A kortárs zene nagy tudású szakértője, Wilhelm András írja Sáry László szerzői CD-jének kísérőfüzetében, hogy ez a lemez olyan, mint egy hangverseny. A hasonlat zseni gyermekkorom kortárs zenei koncertemlékeit idézte fel bennem, amikor is hosszú hajú hölgyek és urak gyanús színű garbókban, behunyt szemmel, néha a terem padlójára dőlve (akkoriban ez ilyen koncerten nem keltett visszatetszést) minden erejüket összeszedve igyekeztek transzba esni. Révüléstechnikájuk tökéletesítésének érdekében előszeretettel (bár feltehetően a többiek előtt ügyesen titkolt eredménytelenséggel) használták fel Sáry zenéjét is. Gyanítom, sikertelen kísérletekben egy félreértés játszotta a főszerepet: Sáry zenéjétől ugyanis egyáltalán nem lehet (és nem is kell) transzba esni.

Józan ésszel úgy gondolhatnánk, hogy ha szerzőnk zenéjének metafizikus régióit nem érdemes kutatni (s az előbbi példa amúgy is erre int), akkor más, racionálisabb módszert kell keresnünk a komponista zenei világának feltárására. Példát vehetnénk mondjuk Wilhelm András ezoterikusságában néha kissé ijesztő kísérőfüzetéről és a CD-n elhangzó, 1975 és 1988 között készült kilenc kompozíció kapcsán felmerülő zeneszerzés-technikai metódusokról (a különféle permutációs műveletekről, a véletlen alkalmazásáról, a kánontechnikák, a rotációs eljárások változatos felhasználásáról, az idézetek-önidézetek szerepéről) értekezhetnénk. Nem tagadom, hogy az effajta zenei tényezők rendkívül fontosak egy mű elemzésekor, de nem tudom elhessegetni a gondolatot, hogy csak másodlagos szerepet játszanak Sáry zenéjében. Egy technikai eljárás mindössze ötlet, egy csupasz ötletből pedig még nem lesz zenemű. Valójában a lehető legteoretikusabb elemzés sem ad választ arra a kérdésre, hogy mitől olyan ellenállhatatlanul vonzó Sáry László zenéje.

Sáry minden darabjánál jelmezt ölt magára: adja a szentimentálisat (mint az ötvenes éveket idéző, füttyhangra és zongorára írott EMLÉK-ben), esetleg zenemesteri pózban áll elénk (mint a LUDUS CHROMATICUS-ban, ahol a különféle skálák fel-le rohangászása után mégiscsak eljut a tonális záróhanghoz), és időnként XIX. századi dalszerzőként mutatkozik be (mint a Georg Trakl verseiből Sáry által összeállított szövegekre készült ÖT MELANKOLIKUS ÉNEK-ben, amelynek még címe is Brahmsot, Richard Strausst idézi). Ám szerzőnk egyetlenegy pillanatra sem feledkezik meg magáról. Végig kívülről figyeli saját zenéjét, s csak úgy tesz, mintha belül lenne. Nem fejez ki érzelmeket, nem értelmezi saját magát, hagyja, hogy a hangok, a gesztusok saját útjukat járják. Sáry elidegenít.

Ezért van az, hogy AZ IDŐ SZAVA gépzenejét furcsán gunyorosnak érzem, annak ellenére, hogy a kompozícióban felhasznált Weöres Sándor-idézet „öntudatos meggyőződés”-ről és „felelősségtudat”-ről szól. Ezért olyan lélegzetelállító az a pillanat, amikor az ISMÉTLŐDŐ ÖTÖS-ben a már két perce egyenletesen kopogó öt hang fölött megszólal a fuvola és az angolkürt gyönyörű dallama, s ugyancsak ez